

Tyresö kommun
Socialförvaltningen
Åsa Linge
Utredare

TJÄNSTESKRIVELSE

2014-09-26

1 (16)

Diarienummer

2013/SN 0113 011

Socialnämnden

Införande av valfrihetssystem enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem för boendestöd enligt socialtjänstlag (2001:453)

Förslag till beslut

1. Ett valfrihetssystem enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem införs för boendestöd enligt socialtjänstlag (2001:453) för personer med
 - psykisk/neuropsykiatrisk funktionsnedsättning,
 - begåvningsmässig/intellektuell funktionsnedsättning,
 - samsjuklighet/missbruksproblematik.
2. Insatsen boendestöd ska vara tillgänglig kl. 07-22 alla dagar.
3. Samtliga utförare i valfrihetssystemet är ickevalsalternativ enligt turordningssystem.
4. Socialförvaltningen ges i uppdrag att utforma förfrågningsunderlag för antagande av socialnämnden.
5. Förvaltningschefen ges delegation att utforma ett ersättningssystem inom ramen för gällande budget, fatta tilldelningsbeslut och teckna avtal i upphandlingen.

6. I socialnämndens delegationsordning görs tillägg i punkt 8:35 och ny punkt 20:18 införs enligt socialförvaltningens förslag.

Socialförvaltningen

Asa Danielsson
Förvaltningschef

Ansa Haapala
tf Stabschef

Sammanfattning

Socialförvaltningen har fått i uppdrag av socialnämnden att utreda förutsättningarna för införande av valfrihet enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, avseende boendestöd enligt Socialtjänstlag (2001:453), SoL, för personer med psykisk funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk funktionsnedsättning samt för eventuella nya målgrupper, som t ex personer med missbruksproblematik. I utredningen ska tas upp vilka målgrupper som ska kunna få insatsen samt hur tillgängligheten till stödet ska se ut.

Socialförvaltningen bedömer att det finns behov av att utveckla insatsen boendestöd enligt SoL samt att det finns förutsättningar för att införa ett valfrihetssystem enligt LOV för insatsen. Socialförvaltningen föreslår att målgrupperna för boendestöd ska avse personer med psykisk-, neuropsykiatrisk-, intellektuell- och begåvningsmässig funktionsnedsättning samt personer med samsjuklighet och missbruksproblematik. Vidare föreslås att insatsen görs tillgänglig alla dagar 07-22. Som icke-valsalternativ i ett valfrihetssystem föreslås ett turordningssystem bland godkända utförare.

Beskrivning av ärendet

Socialförvaltningen har fått i uppdrag av socialnämnden att utreda förutsättningarna för införande av valfrihet enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, avseende boendestöd enligt Socialtjänstlag (2001:453), SoL, för personer med psykisk funktionsnedsättning, neuropsykiatrisk

funktionsnedsättning samt för eventuella nya målgrupper, som t ex personer med missbruksproblematik. I utredningen ska tas upp vilka målgrupper som ska kunna få insatsen samt hur tillgängligheten till stödet ska se ut.¹

Boendestöd enligt socialtjänstlag (2001:453), SoL

Boendestöd är ett individuellt behovsprövat bistånd enligt 4 kap 1 § socialtjänstlag (2001:453), SoL, i form av stöd i den dagliga livsföringen riktat till särskilda målgrupper i eget boende. Till särskilda målgrupper hör bl.a. personer med psykisk funktionsnedsättning eller missbruksproblematik.² Boendestödet är en motivationsgrundande och pedagogisk insats som också kan innefatta praktiskt stöd. Boendestödet utgår från den enskildes hem men kan också omfatta stöd i vardagliga situationer utanför hemmet. Den enskilde kan exempelvis behöva stöd och hjälp avseende att sköta hushållssysslor, ärenden, inköp, hygien, kost, samhällskontakter m.m.

Insatsen ges i syfte att stärka den enskildes förmåga att hantera sitt dagliga liv och att motverka social isolering. Boendestödet ska vara anpassat till den enskildes behov av och möjligheter att utveckla ett normalt vardagsliv. Vidare tas boendestöd också upp som en av flera insatser som indirekt kan ha en vräkningsförebyggande effekt för personer med psykisk funktionsnedsättning och/eller missbruk³.

För personer som tillhör någon av personkretsarna enligt lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, LSS och som har beslut om bostad med särskild service för vuxna enligt 9 § LSS ingår boendestöd normalt som en del av insatsen. Personer som är bosatta i bostad med särskild service enligt LSS ska således i regel inte beviljas boendestöd enligt SoL. Personer som tillhör personkrets enligt LSS och har eget boende kan däremot beviljas boendestöd enligt SoL om behov föreligger.

Enligt socialnämndens ”Riktlinjer för handläggning av ärenden enligt socialtjänstlagen gällande personer med psykisk funktionsnedsättning”, fastställt

¹ Nämndplaner 2013 och 2014 samt ”Plan för införande av valfrihet enligt LOV”, Socialnämnden den 24 oktober 2012 § 1097.

² Definition från Socialstyrelsens termbank 2014-02-12. Se vidare avsnitt ”Målgrupper”.

³ Socialstyrelsen, 2008: ”Vräkningsförebyggande arbete – stöd till socialtjänsten och andra aktörer” s 54.

av socialnämnden den 23 maj 2012, § 1053, ska en person som har beviljats boendestöd i regel inte samtidigt medges insatsen hjälp i hemmet (hemtjänst). Detta i syfte att skapa trygghet och kontinuitet för brukaren genom att minsta möjliga antal personer involveras för utförandet av insatser.

Nuvarande utformning och omfattning av boendestöd i Tyresö kommun

Hästkons stöd- och boendeenhet

Boendestöd enligt SoL ges i nuläget främst till personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med samsjuklighet (samtidig psykisk funktionsnedsättning och missbruksproblematik). I denna målgrupp återfinns för närvarande⁴ 52 brukare. Boendestödet för ovan nämnda målgrupp utgår från Hästkons stöd- och boendeenhet, som organisatoriskt hör till individ- och familjeomsorgen. Antalet boendestödjare uppgår till fem heltidstjänster. Insatsen utförs dagtid vardagar.

Bostadsenheter inom avdelningen verksamheter för personer med funktionsnedsättning, VPF

Vidare ges boendestöd enligt SoL till personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning och/eller begåvningsmässig funktionsnedsättning och som tillhör LSS personkrets av personal som utgår från bostadsenheter inom avdelningen verksamheter för personer med funktionsnedsättning (VPF). Antalet brukare inom målgruppen uppgår till 8 personer.

Verksamheten inom VPF bygger på att det finns en flexibilitet när det gäller tillgängligheten till stödet då brukarnas behov kan variera kraftigt från dag till dag. Av denna anledning anges i nuläget inte antal beviljade timmar i beslut om boendestöd för denna målgrupp (främst personkrets enligt LSS). Vidare är personalen knuten till bostadsenheter inom LSS varför det också är svårt att göra en uppskattning av specifika personalresurser och kostnader för boendestöd enligt SoL.

Merparten av insatsen utförs mellan kl.13-21 men det finns brukare som även har getts möjlighet att kontakta verksamheten nattetid vid behov. Det har varit möjligt då det redan finns sovande jour för bostadsenheter inom LSS. Stödet har främst getts per telefon. Stöd under nattetid föreslås inte ingå i insatsen

⁴ Per den 21 maj 2014.

boendestöd (se vidare avsnitt ”Tillgänglighet till stödet”) och bör således fasas ut och hanteras utanför ramen för en eventuell upphandling enligt LOV. För brukare som har fortsatt behov av hjälp och stöd nattetid får bedömning av om det föreligger behov av annan insats göras.

Externa utförare/ köp av insats

För 25 brukare tillgodoses boendestöd genom köp av extern utförare.⁵ Av dessa tillhör 6 brukare personkrets enligt LSS och två brukare har behov av boendestöd på helger. Antalet externa köp har ökat den senaste tiden, till följd av att boendestödet inte har kunnat tillgodoses inom egen regi.

Total omfattning

Totalt uppgår antalet brukare med boendestöd enligt SoL för närvarande till 85 personer. Antalet personer i behov av boendestöd är stadigt ökande. I genomsnitt beviljas 2,7 timmar/vecka och brukare. Tiden gäller ren brukartid, tillkommer gör tid för möten, restid etc. om ca 30 procent.

Framtida behov

Antalet personer med boendestöd enligt SoL ökade i riket med drygt 70 procent under perioden 2007-2012.⁶ Samtidigt ökar också antalet personer med psykiatriska och neuropsykiatriska diagnoser. Sedan psykiatrireformen trädde i kraft 1995 har de som söker och får boendestöd också blivit en betydligt mer heterogen grupp med ett bredare spektrum av behov än tidigare. Det går idag att urskilja fler potentiella målgrupper med särskilda behov, såsom exempelvis personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.⁷

Enligt socialförvaltningens behovsprognos för åren 2015-2019⁸ kommer antalet personer med behov av boendestöd att öka enligt följande:

⁵ Per den 21 maj 2014.

⁶ Socialstyrelsen: ”Personer med funktionsnedsättning – vård och omsorg 1 oktober 2012. Kommunala insatser enligt socialtjänstlagen samt hälso- och sjukvårdslagen”.

⁷ Socialstyrelsen, december 2010: ”Det är mitt hem. Vägledning om boende och boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning.” s 8.

⁸ ”Behov av insatser för personer med funktionsnedsättning - analys och beräkningar för år 2015-2019”, socialnämnden den 26 mars 2014 § 1031.

	Pågående beslut per 31 dec	Prognos	Prognos				
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Antal brukare	72	82	92	102	107	112	117

Det bör poängteras att behovsprognosen har gjorts utifrån nu gällande målgrupp. Om boendestödet utvecklas för fler målgrupper, såsom personer med missbruksproblematik, blir utfallet högre.

För att kunna möta utvecklingen och de behov som finns är det av vikt att utveckla och differentiera insatsen boendestöd enligt SoL. Kommunens nuvarande utformning av boendestödet motsvarar exempelvis inte de behov som finns hos yngre personer som har ett stort behov av färdighetsträning. Boendestöd bedöms även vara en lämplig insats för personer med missbruksproblematik, inte minst i vräkningsförebyggande syfte. Vuxenheten bedömer att boendestöd enligt SoL skulle kunna vara en lämplig insats för fem till sju, för verksamheten nu kända, personer med missbruksproblematik.

Vidare krävs att insatsen kan utföras även på kvällar och helger för att fler personer ska kunna klara av ett eget boende. Det framgår bl.a. av den inventering av behov hos personer med psykisk funktionsnedsättning som socialförvaltningen gjorde 2013⁹ och av socialförvaltningens behovsprognos för de kommande åren "Behov av insatser för personer med funktionsnedsättning - analys och beräkningar för år 2015-2019", socialnämnden den 26 mars 2014 § 1031.

Insatsen behöver således *utvecklas* för att kommunen bättre ska kunna möta olika målgruppers specifika behov och *utökas* vad gäller tillgängligheten till stödet.

⁹ "Inventering av behoven hos personer med psykisk funktionsnedsättning", Socialnämnden den 18 december 2013, § 1107 Anmälningar/Meddelanden.

Konkurrensutsättning enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV

Vid konkurrensutsättning enligt lag (2008:962) om valfrihetssystem, LOV, uppstår konkurrens först när avtal har tecknats och godkända aktörer ska konkurrera om att brukarna ska välja dem som utförare av beviljad insats. Priset är fastställt på förhand och leverantörerna konkurrerar med kvalitet.

Kommunens kravspecifikation ska fortlöpande annonseras på Kammarkollegiets nationella webbplats, Valfrihetswebben. Alla utförare som uppfyller de krav som kommunen har ställt i sin kravspecifikation har rätt att delta i systemet. Antalet utförare kan således inte begränsas. En leverantör kan när som helst begära att få prövning hos kommunen om att få delta i systemet.

Beroende av i vilken takt och i vilken mängd anbud inkommer kräver förfarandet att kommunen kontinuerligt har beredskap och kapacitet att bedöma och teckna avtal med nya utförare. Det krävs också resurser för avtalsuppföljning, kvalitetssäkring, anpassning av verksamhetssystem, administration kring fakturering etc. Vidare måste också information till brukare och allmänhet uppdateras i takt med att nya utförare tillkommer.

De kommunala utförarna egen regi kan kvarstå som utförare i valfrihetssystemet, men lämnar ej anbud. Utförare i egen regi konkurrerar om brukare på samma villkor som övriga utförare i systemet. Om få brukare väljer det kommunala utförandet finns risk för övertalighet avseende personalen.

Exempel från andra kommuner

Av Socialstyrelsens uppföljning av statliga stimulansmedel för LOV framgår att drygt hälften av de kommuner som har infört LOV inom en eller flera insatser (vanligast inom hemtjänst) har upplevt svårigheter i driften av valfrihetssystemet. Det vanligaste problemet har varit att få utförare att etablera sig i kommunen, särskilt för små kommuner som har en liten målgrupp. Andra svårigheter har bl.a. varit att fastställa en rimlig ersättningsnivå, att beräkna ekonomiska konsekvenser samt att utforma administrativa stödsystem kopplade till valfrihetssystemet.¹⁰

¹⁰ Socialstyrelsen, mars 2013: "Stimulansbidrag LOV – delrapport 2013", s 15.

I nuläget har nio kommuner infört valfrihetssystem enligt LOV för insatsen boendestöd.¹¹ Vilka målgrupper som boendestödet riktar sig till och tillgängligheten till stödet varierar mellan kommunerna varför det är svårt att jämföra statistik och kostnader. Gemensamt mellan kommunerna är att samtliga inkluderar personer med psykisk funktionsnedsättning som målgrupp för boendestöd. Därtill finns variationer på målgrupper, exempelvis personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning, begåvningsmässig funktionsnedsättning, samsjuklighet och personer som omfattas av personkrets enligt LSS. Det är bara en kommun, Nacka, som har personer med missbruksproblematik som en separat målgrupp och två kommuner som har personer med samsjuklighet som en målgrupp.

Tillgängligheten till stödet varierar från att insatsen kan ges dygnet runt (Täby) till enbart dagtid vardagar (Stockholm stad). Det vanligaste är dock att insatsen ges alla dagar kl. 07.00 – 22.00.

Vad gäller antalet utförare i närliggande kommuner finns det i nuläget¹² tio privata utförare i Nacka, nio i Huddinge och 16 i Stockholms stad. I Ekerö kommun finns det endast en privat utförare utöver det kommunala alternativet, i Solna fyra, Sollentuna och Täby fem vardera och i Järfälla sex stycken. I de flesta av kommunerna har utföraren möjlighet att välja en eller flera av respektive kommuns definierade målgrupper för boendestöd.

Utifrån sammanställningen bedöms antalet utförare av boendestöd i ett valfrihetssystem enligt LOV bli relativt begränsat. Det finns också en viss risk för att det kan bli svårt att få utförare att etablera sig i kommunen. Att det finns flest etablerade utförare i de mest närliggande kommunerna ger ändå en indikation på att det finns en marknad för utförande av boendestöd i kommunens närområde.

¹¹ Nacka, Täby, Sollentuna, Solna, Järfälla, Ekerö, Stockholms stad, Uddevalla samt Huddinge som del av LOV hemtjänst. Uppgift hämtad från Valfrihetswebben den 11 april 2014.

¹² Uppgifter från respektive kommuns webbplats 2014-05-05.

Utformning av ett valfrihetssystem enligt LOV för boendestöd

Målgrupper

Utifrån samråd med biståndsavdelningen funktionsnedsättningsområdet, individ- och familjeomsorgens vuxenenhet och avdelningen verksamheter för personer med funktionsnedsättning bedöms det vara av vikt att boendestödet kan möta brukare ur följande målgrupper.

- Personer med psykisk funktionsnedsättning
- Personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
- Personer med intellektuell/begåvningsmässig funktionsnedsättning
- Personer med samsjuklighet, dvs. samtidig psykisk/neuropsykiatrisk/intellektuell funktionsnedsättning och missbruksproblematik.
- Personer med missbruksproblematik.

Socialförvaltningen föreslår att valfrihetssystemet utformas enligt följande målgruppsindelning:

1. Personer med psykisk/neuropsykiatrisk funktionsnedsättning
2. Personer med intellektuell/begåvningsmässig funktionsnedsättning
3. Personer med samsjuklighet/missbruksproblematik

Utförarna bör ges möjlighet att kunna välja att lägga anbud avseende en eller flera målgrupper enligt punkt 1-3 ovan.

Med *psykisk funktionsnedsättning* avses följande definition ”en person har en psykisk funktionsnedsättning om hon eller han har väsentliga svårigheter med att utföra aktiviteter inom viktiga livsområden, och om dessa begränsningar har funnits, eller kan antas komma att bestå, under en längre tid. Svårigheterna ska vara en konsekvens av psykisk störning”.¹³

Neuropsykiatrisk funktionsnedsättning omfattar exempelvis diagnoserna ADHD, ADD, AST (autismspektrumtillstånd) och Tourettes syndrom. Tidigare användes även diagnosen Aspergers syndrom. Graden av svårigheter varierar stort mellan olika personer. Gemensamt är dock att svårigheterna alltid

¹³Utgår från ”Slutbetänkande av nationell psykiatrisamordning” SOU 2006:100, s 325 och Socialstyrelsens rekommendation om att ordet funktionsnedsättning ska användas istället för ordet funktionshinder.

framträder i samspelet med andra människor. Avvikelser i hjärnfunktionen påverkar bl.a. hur personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning upplever och tolkar sinnesintryck, förstår sammanhang, löser problem samt ibland också förmågan att planera och organisera sin vardag.¹⁴

Intellektuell funktionsnedsättning, även kallat utvecklingsstörning, uppstår i regel under individens utvecklingsperiod, dvs. före 16 års ålder.¹⁵ En *begåvningsmässig funktionsnedsättning* kan vara en följd av hjärnskada i vuxen ålder. Graden av funktionsnedsättning varierar mellan olika personer, där en del endast behöver rådgivning och stöd för att klara av daglig livsföring i eget boende medan andra behöver omfattande omvårdnad dygnet runt.

Personer med *samsjuklighet* är en heterogen grupp, med varierande grad av problematik såväl när det gäller missbruk som psykisk/neuropsykiatrisk/intellektuell funktionsnedsättning, men med det gemensamt att de har behov av samordnade insatser från flera myndigheter eller vårdgivare.

För personer med *missbruksproblematik* kan boendestöd innebära stöd att klara nyktra perioder, att bryta återfall samt att skapa struktur och ett socialt sammanhang i det dagliga livet.¹⁶ För denna målgrupp bör vuxnenheten ges delegation att fatta beslut om boendestöd.

Brukarens behov av boendestöd är inte konstant över tid utan kan variera i såväl omfattning som inriktning. Insatsen är individuellt utformad då behovet av vad som bör ingå i insatsen varierar mellan olika personer och målgrupper. Ett införande av valfrihet enligt LOV möjliggör för kommunen att kunna erbjuda utförare som är profilerade och specialiserade på att möta olika behov/olika målgrupper. Profilerings kan exempelvis gälla olika former av funktionsnedsättning, missbruk, språk inklusive teckenspråk, unga brukare etc. Brukaren ges på så sätt större möjlighet att hitta en utförare som passar just

¹⁴ Socialstyrelsen, december 2010: "Det är mitt hem. Vägledning om boende och boendestöd för personer med psykisk funktionsnedsättning." s 26.

¹⁵ Thunved, "Nya sociallagarna" (24 juli 2012 Zetee), kommentaren till 1 § lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

¹⁶ Socialstyrelsen, mars 2008: "Vårkningsförebyggande arbete – stöd till socialtjänsten och andra aktörer", s 57.

honom/henne. Samtidigt finns det en risk för att det inte kommer att finnas utförare som är profilerade mot samtliga målgrupper, vilket i praktiken skulle innebära att valfriheten inte kommer alla brukare till lika stor del.

Tillgänglighet till stödet

Boendestöd bör kunna utföras även kvällar och helger för att kommunen i högre grad ska kunna möta brukarnas behov och möjliggöra för fler att klara av ett eget boende. En utökad målgrupp medför också behov av ökad tillgänglighet. Vuxenenheten bedömer exempelvis att det finns behov av boendestöd dag, kväll och helg för personer med missbruksproblematik. Vidare bör antalet externa köp av boendestöd kunna minska om tillgängligheten till stödet utökas. Det bedöms inte vara aktuellt att införa boendestöd under nattetid, sett utifrån insatsens inriktning och innehåll.

Förvaltningen föreslår att insatsen ska vara tillgänglig alla dagar kl. 07-22. De flesta brukare har inte behov av boendestöd inom hela denna tidsram, men det är av vikt att i förfrågningsunderlaget ställa krav om att utförarna ska ha beredskap att utföra insatsen under dessa tider alla veckodagar.

Ersättningssystem

En indelningsgrund som kan användas för ersättning i ett valfrihetssystem är fast, rörlig och/eller målrelaterad ersättning, där kommunen väljer en eller en kombination av ersättningsformerna.¹⁷

Bland de nio kommuner som har infört LOV för boendestöd tillämpar de allra flesta timersättning enligt en schablon som är nivårelaterad utifrån vardag/kväll/helg. Det finns även exempel på helt fast timersättning, att ersättningsnivåer sätts utifrån landsbygd/tätort samt att ersättningsnivåer sätts utifrån tidsspann.

Det är viktigt att ersättningen utöver den rena brukartiden även täcker kostnader för restid, deltagande i nätverks-/samverkansmöten etc. Ersättningssystemet bör också sättas i relation till motsvarande ersättningsnivåer

¹⁷ Kammarkollegiet vägledning 2012:4 "Ersättningsformer vid upphandling av vård och omsorg".

i närliggande kommuner samt till det ersättningssystem som tillämpas för valfrihet enligt LOV inom hemtjänsten i Tyresö kommun.

Ickevalsalternativ

Enligt 9 kap 2 § LOV ska den upphandlande myndigheten tillhandahålla ett ickevalsalternativ för den som inte vill eller kan välja leverantör.

Ickevalsalternativet kan vara kommunens utförare egen regi, alternativt utses genom offentlig upphandling eller genom rotation mellan godkända utförare utifrån ett i förväg fastställt turordningssystem. Av de kommuner som har infört LOV för boendestöd har fem av nio kommuner valt egen regi som ickevalsalternativ. Övriga tillämpar turordning.

Utformningen av ickevalsalternativet påverkar leverantörernas bedömning av lönsamheten i att delta i kommunens valfrihetssystem. En utformning som medger utdelning bland godkända leverantörer i systemet ökar exempelvis leverantörernas möjligheter att ta sig in på en redan existerande marknad.¹⁸ Ett turordningssystem kan således öka möjligheterna för mindre och nyetablerade företag att delta i systemet.

Utförandet i egen regi

Kommunens egenregiutförande bör vara utformat så att det kan möta samtliga målgrupper för boendestödet. Detta för att säkerställa att insatsen kan tillgodoses för samtliga brukare, oavsett målgrupp och antal utförare i systemet. Vidare medför en utökad tillgänglighet till stödet att det utförande som utgår från Hästsskons stöd- och boendeenhet utökas att gälla även för utförande på kvällar och helger.

En organisationsöversyn avseende det kommunala utförandet av boendestöd rekommenderas och en samlad utförandeenhet bör övervägas.

Personalens kompetens

Det är av stor vikt att de som utför boendestödet har god kompetens att möta målgruppernas specifika behov. Personalens kompetens bör således beaktas i ett kommande förfrågningsunderlag. Lämpligt är att exempelvis utgå från Socialstyrelsens allmänna råd om kunskaper hos personal som ger stöd, service

¹⁸ Kammarkollegiet, 2011: "Valfrihet enligt LOV – en processbeskrivning", s 13.

eller omsorg enligt SoL och LSS till personer med funktionsnedsättning, SOSFS 2014:2. Med tanke på målgruppernas problematik är det också av stor vikt att utförandet är utformat så att ett begränsat antal personer möter brukaren.

Vad gäller det nuvarande utförande som utgår från Hästkons stöd- och boendeenhet finns planering för kompetensutveckling avseende målgruppen personer med neuropsykiatrisk funktionsnedsättning.

Ekonomiska konsekvenser

En utökning av insatsen boendestöd medför behov av omfördelning i budgeten för 2015. Socialförvaltningen bedömer att kostnaderna för insatsen boendestöd initialt kommer att öka med 700-800 tkr, inräknat prognosticerat behov för 2015 och utökning gällande målgrupper och tillgänglighet.¹⁹ Av detta bedöms den beräknade kostnaden för utökning mot målgruppen personer med missbruksproblematik, ca 300-400 tkr, dock kunna vägas upp mot minskade kostnader för andra nu pågående insatser, se nedan.

För de, av verksamheten nu kända, personer med missbruksproblematik där boendestöd bedöms vara en lämplig insats bedömer vuxenenheten att boendestöd kan vara ett alternativ till andra nu pågående insatser, såsom exempelvis hemtjänst och externa placeringar. Utökningen mot personer med missbruksproblematik som ny målgrupp bedöms därmed initialt kunna genomföras inom ramen för befintlig budget vid Vuxenenheten. Övriga föreslagna målgrupper för boendestöd har i praktiken redan tillgång till insatsen idag.

Över tid kan väntas en kostnadsökning för insatsen boendestöd beroende på det ökande antalet brukare och att fler brukare kan komma att ha behov av tillgänglighet till stöd under kvällar och helger.

¹⁹ Det är svårt att göra en exakt beräkning av de nuvarande kostnaderna för insatsen med anledning av att det boendestöd som utgår från boendeenheter inom VPF är en integrerad del av den verksamheten och inte särredovisas. För kostnadsberäkningen har en fiktiv ersättning om 370 kr/h för utförande dagtid använts. Vidare har också en schablon om 1,5 h/v för 55 brukare för utförande kväll, 1 h/v och 35 brukare för utförande helg och 11 h per brukare och år för utförande under storhelg använts med ett ersättningspåslag om 6, 15 respektive 28,5 %. Vidare utgår beräkningen också från ett genomsnitt av nu antal beviljade timmar/brukare. Då tidssättning i biståndsbeslut nyligen har införts gällande det utförande som utgår från Hästskon finns det en viss osäkerhet i beräkningen.

Vad gäller det utförande som utgår från Hästskons stöd- och boendeenhet finns det behov av effektivisering av verksamheten. Det bedöms inom ramen för befintlig budget finnas utrymme för utförande om ytterligare drygt 2000 h/år räknat i ren brukartid.²⁰ Vidare krävs en omstrukturering av verksamheten så att utförandet kan ske även kvällar och helger, vilket kommer att uppta en del av enhetens uppskattade kostnadsutrymme. Om effektivisering genomförs vid Hästskon kan dock den totala kostnadsökningen för boendestödet minskas till viss del.

Kommentar

Att utöka målgrupperna och tillgängligheten till stödet medför, som nämnts ovan, ökade kostnader för själva insatsen. Ett utökat boendestöd bör i förlängningen dock kunna medföra kostnadsbesparingar för kommunen.

Boendestödet fyller en viktig förebyggande funktion, både i förhållande till andra mer kostnadskrävande insatser som i ett vräkningsförebyggande syfte. Vidare kan antalet externa köp av boendestöd minskas om insatsen utvecklas vilket ger en större kostnadskontroll för insatsen.

Ett mer tillgängligt och specificerat boendestöd kan medföra att en del personer som idag bor i särskild boendeform enligt LSS, försökslägenhet eller i sitt föräldrahem i ökad grad kan klara av att bo i eget boende. För att utvecklingen ska vara möjlig krävs dock tillgång till bostäder och att kommunen kontinuerligt kan tillhandahålla försökslägenheter.

Förvaltningens bedömning

För att kunna möta den pågående utvecklingen och de behov som finns är det av vikt att utveckla insatsen boendestöd enligt SoL. Insatsen behöver i högre grad kunna möta olika målgruppers specifika behov och tillgängligheten till

²⁰ Beräknat utifrån befintliga personalresurser: fem heltidstjänster, 200 h/vecka, med beräknat utrymme för ren brukartid om totalt 139 h/vecka (ca 70 %) samt i övrigt tid för möten, dokumentation, restid osv. om resterande 30 %. 139 h x 52 veckor = 7228 h/år. Nuvarande utförande omfattar för närvarande drygt 5100 h/år i ren brukartid.

stödet behöver utökas. Behovet av att utveckla insatsen, och därtill följande kostnader, föreligger oavsett beslut om införande av valfrietssystem.

Ett valfrietssystem kan medföra en ökad möjlighet för kommunen att kunna erbjuda ett utförande som är profilerat och specialiserat att möta olika behov och olika målgrupper, vilket ligger i linje med det utvecklingsbehov som föreligger. Mot denna bakgrund bedöms det finnas förutsättningar för att införa valfrietssystem enligt LOV för boendestöd.

I samband med införande av ett valfrietssystem för boendestöd bör målgrupperna för insatsen preciseras. Socialförvaltningen föreslår att målgrupperna för boendestöd ska avse personer med psykisk-, neuropsykiatrisk-, intellektuell- och begåvningsmässig funktionsnedsättning samt samsjuklighet och missbruksproblematik. Vidare föreslås att insatsen görs tillgänglig alla dagar 07-22. Som icke-valsalternativ i valfrietssystemet föreslås ett turordningssystem bland godkända utförare i syfte att ge incitament för mindre och nyetablerade företag att delta i systemet.

Socialförvaltningen bör ges i uppdrag att utforma förfrågningsunderlag för antagande av socialnämnden. Förvaltningschefen bör ges delegation att teckna avtal med utförare i valfrietssystemet samt att utforma ett ersättningssystem inom ramen för gällande budget. Arbetet med att ta fram förfrågningsunderlag och utforma ersättningssystem kan påbörjas under hösten 2014.

Samtliga brukare som tillhör målgrupperna i valfrietssystemet ska erbjudas att välja utförare. Det gäller såväl nya som befintliga brukare. När LOV har införts ska nya brukare som inte vill eller förmår att själva välja utförare erbjudas boendestöd enligt fastställt ickevalsalternativ. I övergången till LOV bör dock befintliga brukare som inte kan eller förmår välja utförare ges möjlighet att ha kvar det kommunala utförandet.

Tillägg i socialnämndens delegationsordning

Handläggare vid biståndsavdelningen funktionshinderområdet har sedan tidigare delegation att fatta beslut om boendestöd för personer med funktionsnedsättning. Med anledning av att målgrupperna för insatsen specificeras i ett valfrietssystem bör detta förtydligas i delegationsordningen.

Vidare bör delegationen även omfatta personer med samsjuklighet. Tillägg föreslås därför i socialnämndens delegationsordning avsnitt åtta "Omsorg om personer med funktionsnedsättning, bistånd enligt SoL", punkt 8:35.

Med anledning av förslaget om utökad målgrupp för boendestöd föreslår socialförvaltningen ett tillägg i socialnämndens delegationsordning, avsnitt 20 "Övriga frågor inom individ- och familjeomsorgen" ny punkt 20:18, avseende att socialsekreterare vid vuxenenheten ges delegation att fatta beslut enligt 4 kap 1 § socialtjänstlag (2001:453) om boendestöd för personer med missbruksproblematik.

Föreslagna tillägg i delegationsordningen i *kursiv* stil:

	Beslut	Lagrum	Delegat	Anmälan
8:35	Boendestöd för personer med <i>psykisk/ neuropsykiatrisk/ begåvningsmässig/ intellektuell funktionsnedsättning och personer med samsjuklighet.</i>	4 kap 1 § SoL	Handläggare	Utskott
20:18	Boendestöd för personer med <i>missbruksproblematik.</i>	4 kap 1 § SoL	Socialsekreterare <i>vuxenenheten</i>	Utskott

Ärendets beredning

Arbetsgruppen för Kommunala rådet för funktionshinderfrågor har informerats om ärendet.

Facklig samverkan har skett den 13 oktober 2014.